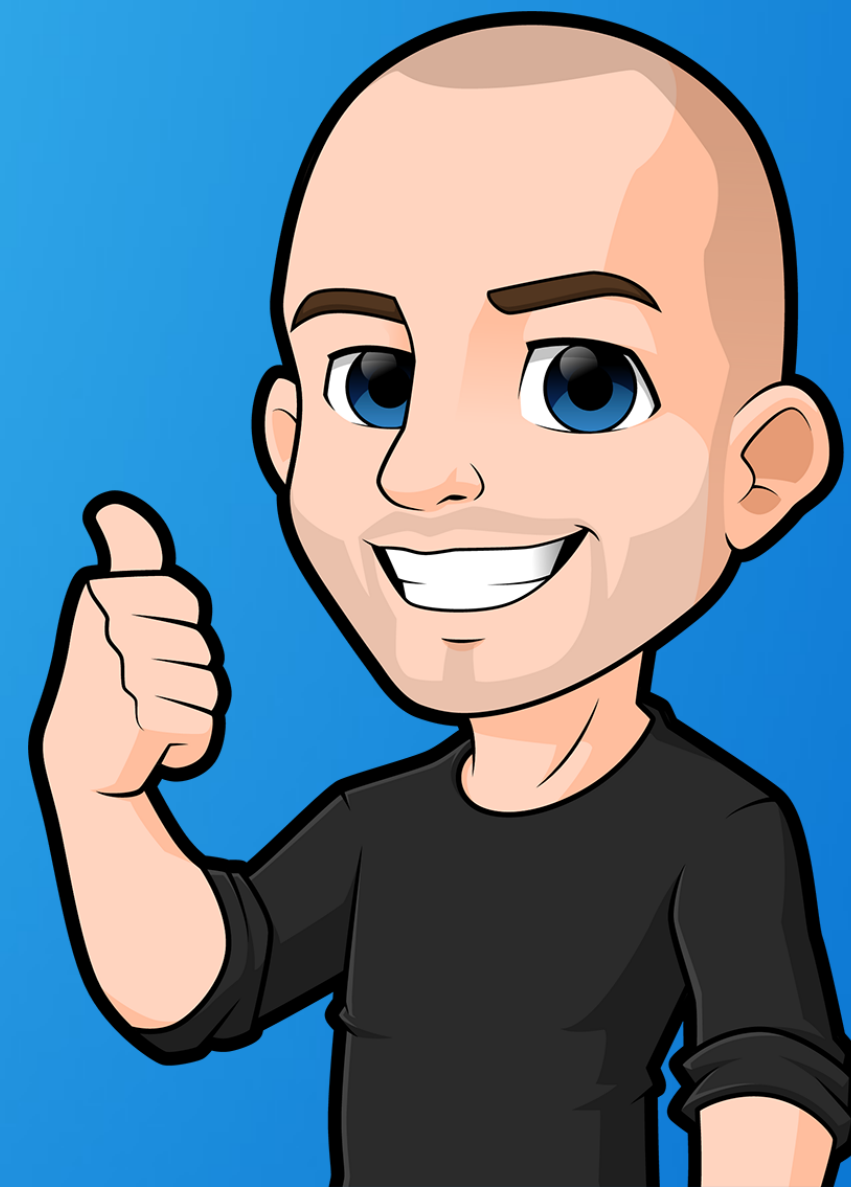


LEERDOELEN

Ik kan laten zien dat ik...

- A. het verschil tussen primaire en secundaire behoeften begrijp en dit met een voorbeeld uit kan leggen
- B. drie inkomensvormen ken en van alle drie een voorbeeld kan noemen
- C. tenminste één voorbeeld van duurzaam consumeren kan noemen



BEHOEFTE

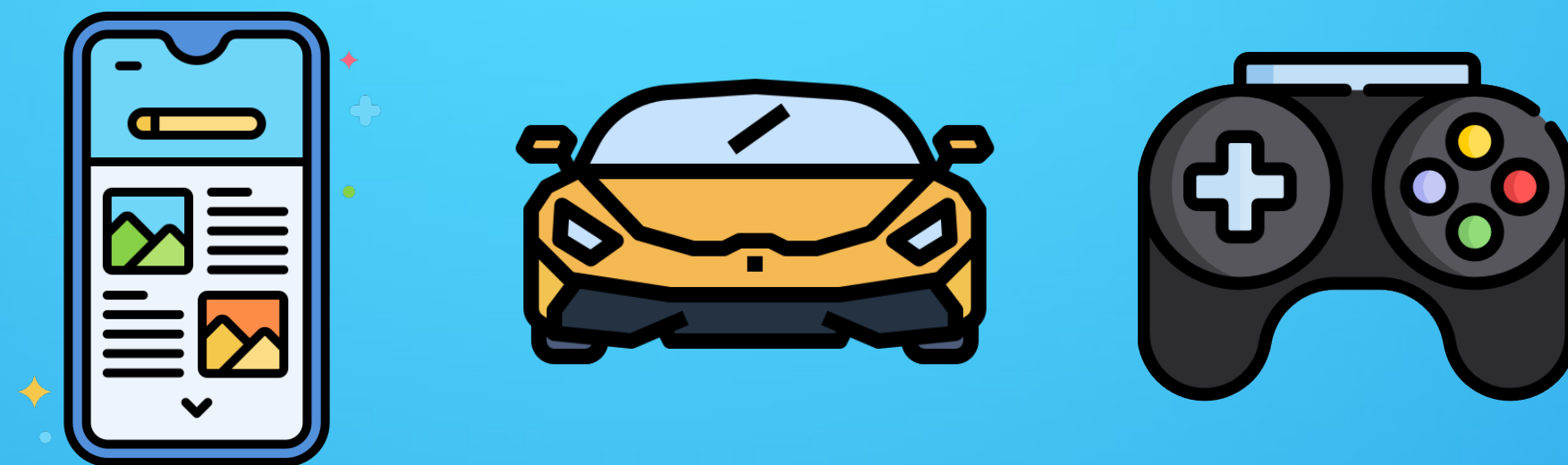
... zijn de dingen die je wilt (of soms moet) hebben

Twee soorten

Primair (zaken waar je niet zonder kunt)



Secundair (alle andere zaken)



Je zult altijd meer behoeften hebben dan middelen om hierin te voorzien.
Daarom moet je prioriteiten stellen.



INKOMSTEN

... zijn de manieren waarop jij aan geld kunt komen

1. Inkomen uit arbeid

2. Inkomen uit bezit

3. Inkomen uit overdrachten



Primair inkomen



Secundair inkomen

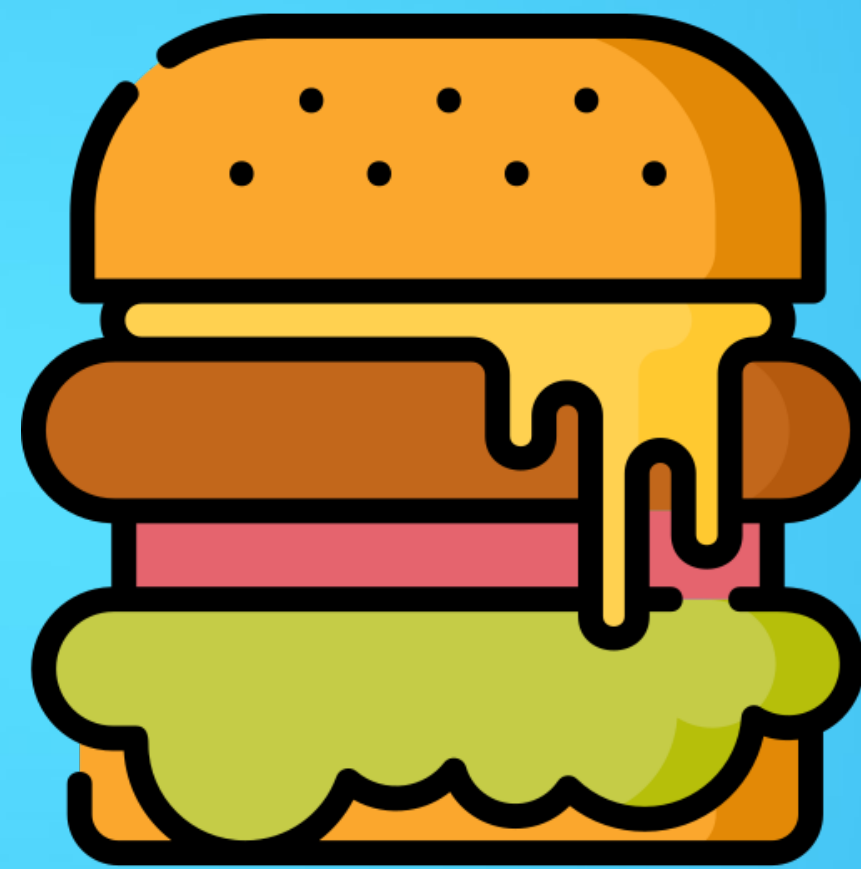


DUURZAAM CONSUMEREN

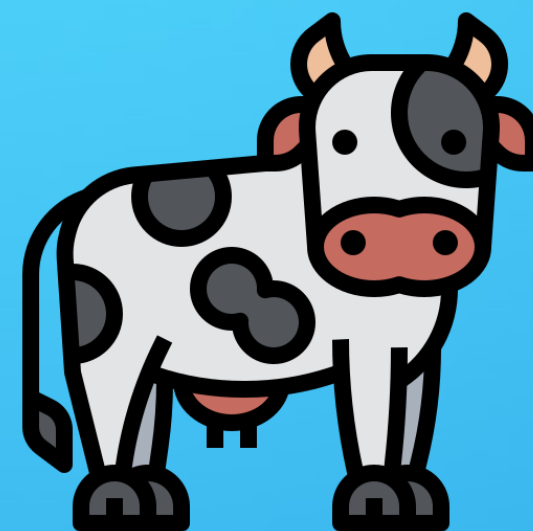
... doe je als je rekening houdt met de gevolgen voor mensen en milieu



MOOI!
MAAR..



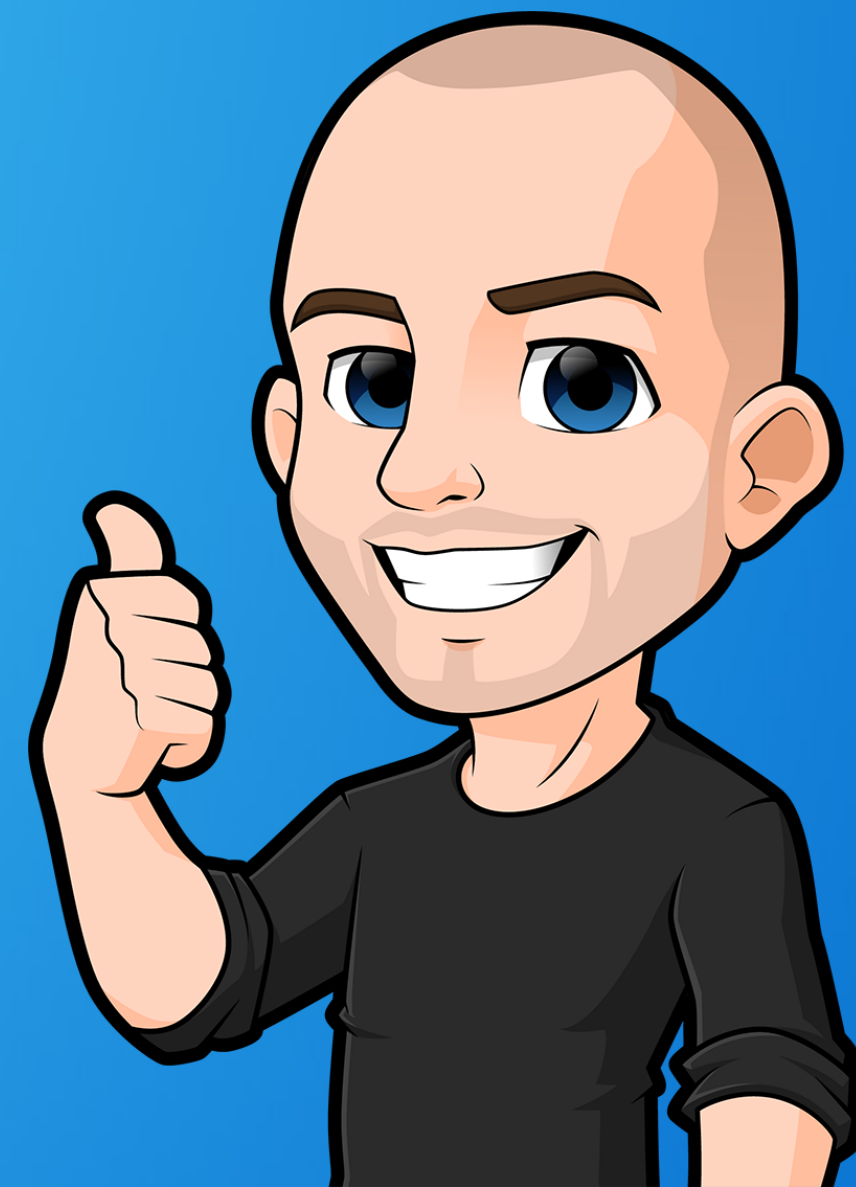
LEKKER!
MAAR..



LEERDOELEN

Ik kan laten zien dat ik...

- A. begrijp wat consumentengedrag is en hoe dit beïnvloed wordt
- B. de zes marketinginstrumenten ken en ze voor een bedrijf in kan vullen



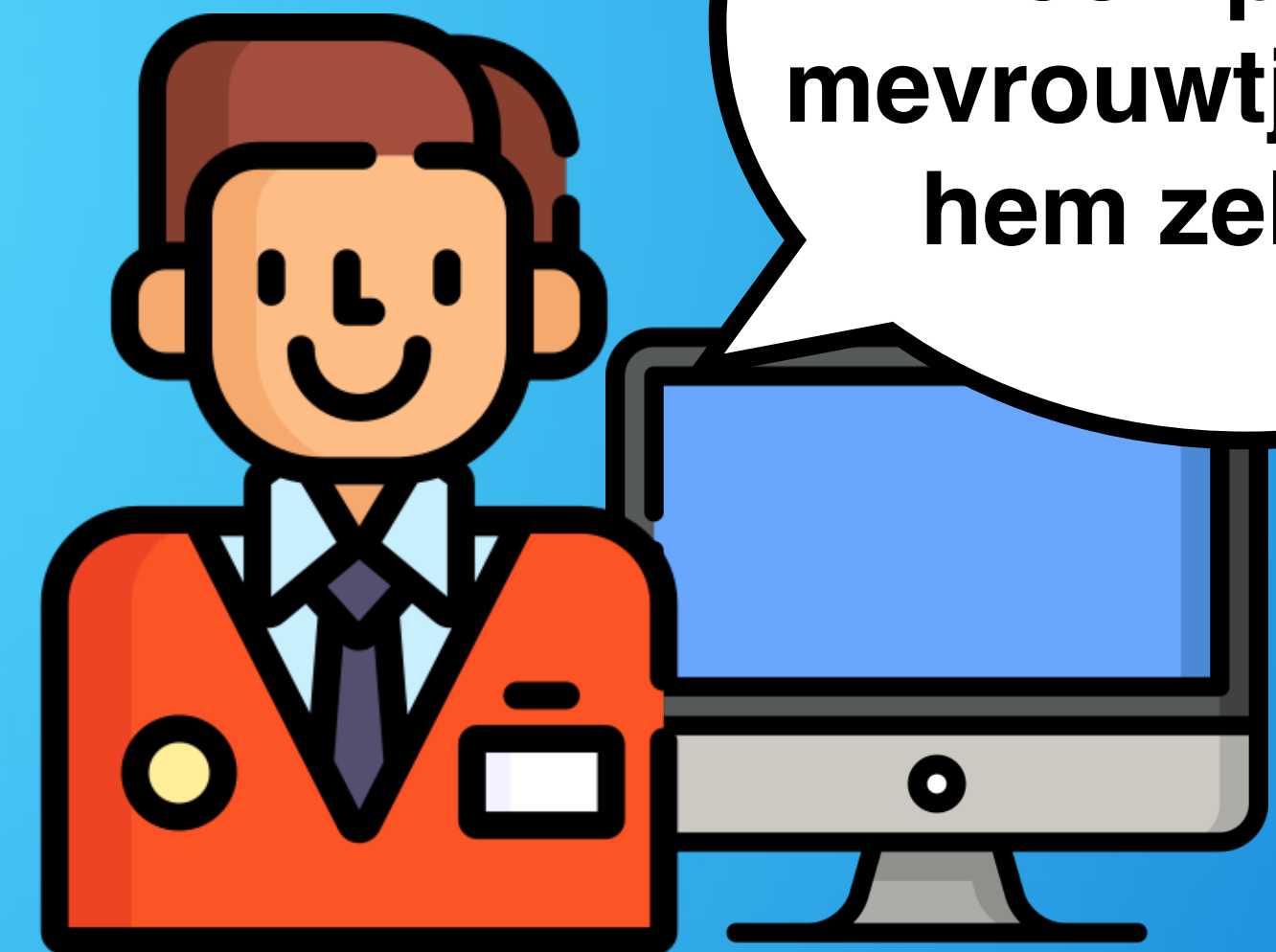
CONSUMENTENGEDRAG

... is hoe jij je als consument gedraagt, dus wat je wél en niet koopt.
Dit wordt beïnvloed door o.a. jouw leeftijd, inkomen en technologische ontwikkelingen, maar ook door:



Dit ijsje is vet
lekker man!
#houvanijsjes

Sociale beïnvloeding
Door vrienden of familie



Dit is een prima
computer
mevrouwkje! Ik heb
hem zelf ook!

Commerciële beïnvloeding
Door mensen die geld aan jou willen verdienen

MARKETING

... is alles dat een bedrijf onderneemt om meer te verkopen.

Eerst kiezen ze een **doelgroep**; op wat voor type mensen richten ze zich eigenlijk?

Daarna vullen ze de **marketinginstrumenten** in. Dit noemen we ook wel de 6 p's;

- **Productbeleid** (wát ga je verkopen?)
- **Prijsbeleid** (hoe duur ga je het maken?)
- **Plaatsbeleid** (wáár ga je verkopen?)
- **Promotiebeleid** (hoe ga je reclame maken?)
- **Presentatiebeleid** (Hoe ziet je winkel eruit?)
- **Personeelsbeleid** (wat voor type mensen heb je nodig?)

PRIMARK®

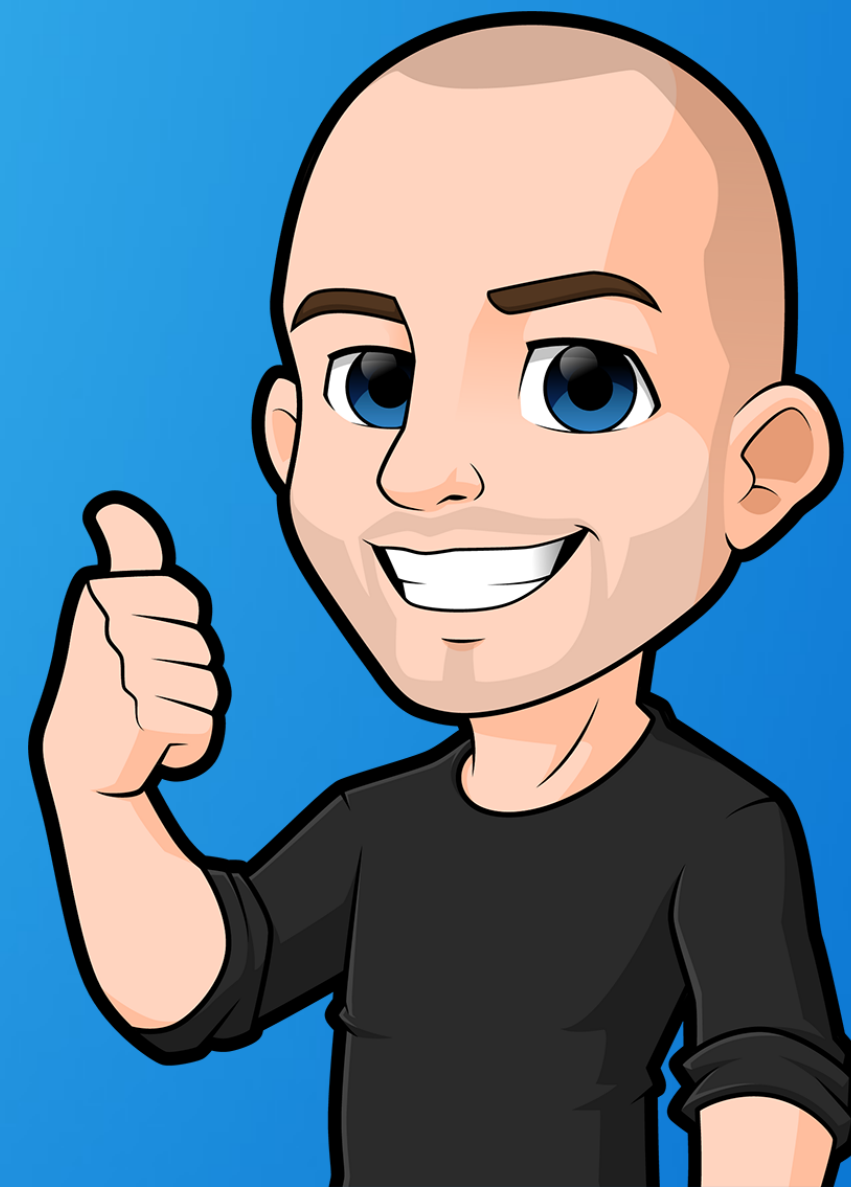
BALENCIAGA



LEERDOELEN

Ik kan laten zien dat ik...

- A. het verschil tussen brutoloon en nettoloon kan uitleggen
- B. kan uitleggen wat het modaal inkomen is en hoe de overheid dit gebruikt
- C. een Lorenzcurve af kan lezen om te bepalen hoeveel procent van het inkomen door een bepaald deel van de bevolking wordt verdiend



CASHEN!

Het **brutoloon** is het loon dat jij verdiend hebt door te werken.
Daar gaan nog belastingen en sociale premies vanaf.
Wat er overblijft is het **nettoloon**, dat krijg je op jouw bankrekening.



JAN MODAAL

... is de naam die gebruikt wordt voor de doorsnee Nederlander.

Met het **modaal inkomen** bedoelen we het inkomen dat het **vaakst** voorkomt in Nederland (en dus niet het gemiddelde inkomen).



NATIONAAL INKOMEN

... is het totaal van al het geld dat de bevolking van een land verdient per jaar. Als je wilt weten of dit een beetje eerlijk verdeeld is over de bevolking, kun je een Lorenzcurve bekijken.

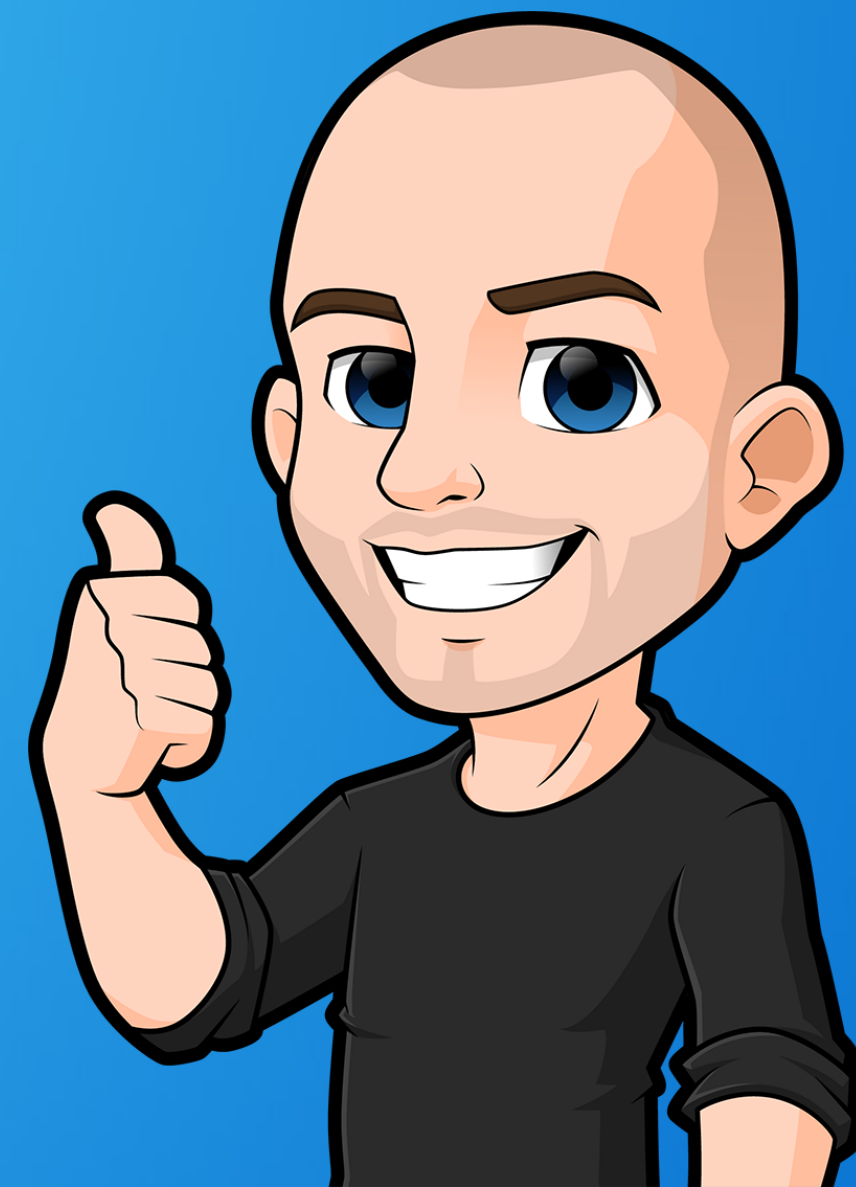
Check de video 'Lorenzcurve & modaal inkomen' om te zien hoe dit werkt!



LEERDOELEN

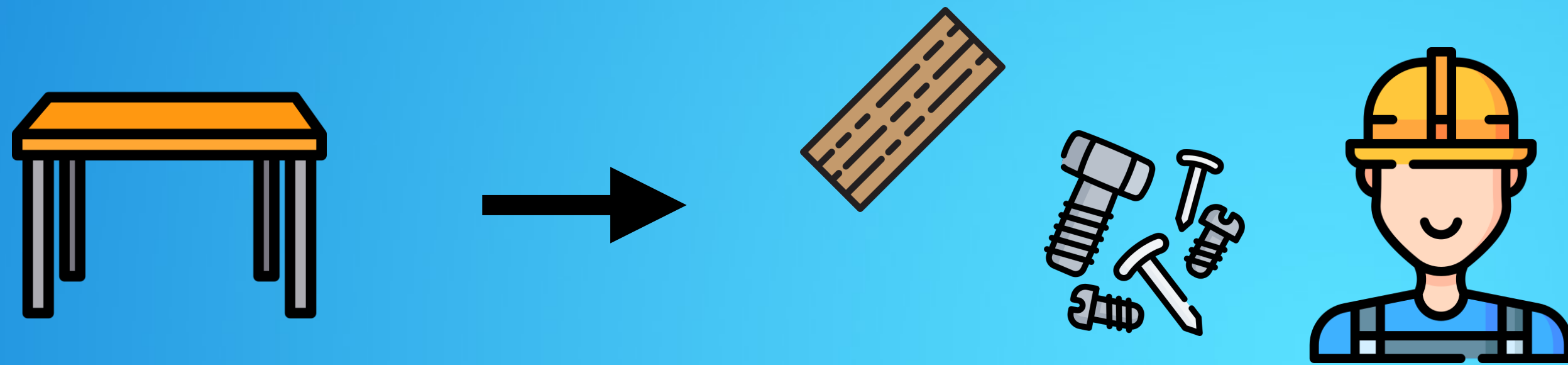
Ik kan laten zien dat ik...

- A. begrijp wat **schaarste** betekent en hoe dit de prijs van producten beïnvloedt
- B. weet wat er met **welvaart** wordt bedoeld en hoe we dit meten

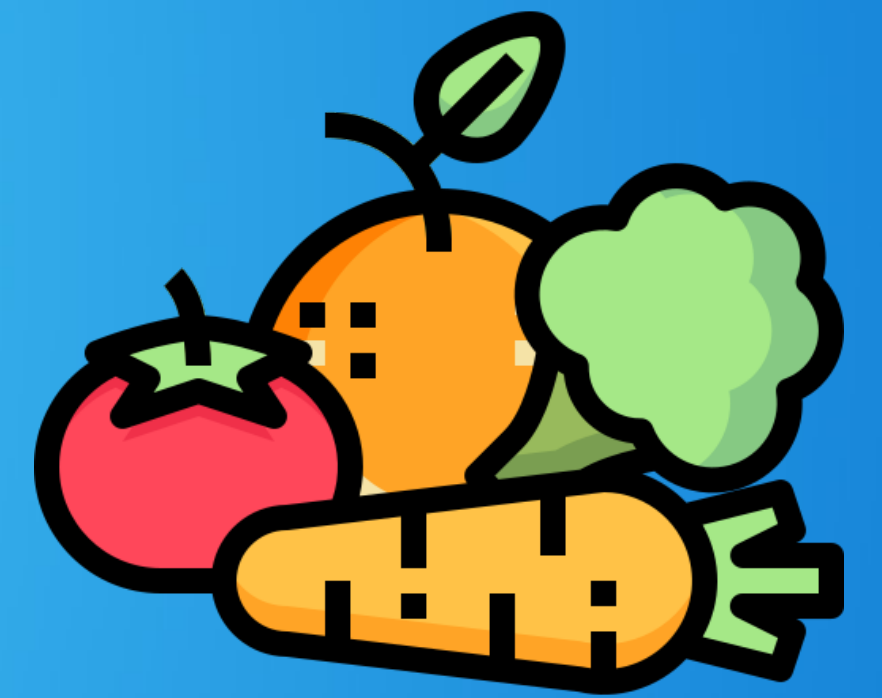


SCHAARSTE

... betekent dat er productiemiddelen zijn **opgeofferd** om iets te maken. Hierdoor zou dat product dus ook op kunnen raken.



Hoe **schaarser** iets is, hoe duurder het meestal ook is.



Gelukkig kun je ook geld besparen door bijvoorbeeld zelf groente te gaan verbouwen in je tuin. Dit noemen we **zelfvoorziening**.



Daarnaast zijn er ook **vrije goederen**. Denk aan zonlicht, regenwater of een mooi bos om doorheen te wandelen. Dat kun je gebruiken zonder ervoor te betalen.

WELVAART

... is de mate waarin je in jouw behoeften kunt voorzien.



Om de welvaart tussen twee landen te vergelijken, kijken we naar het **nationaal inkomen per hoofd van de bevolking** (per inwoner dus).

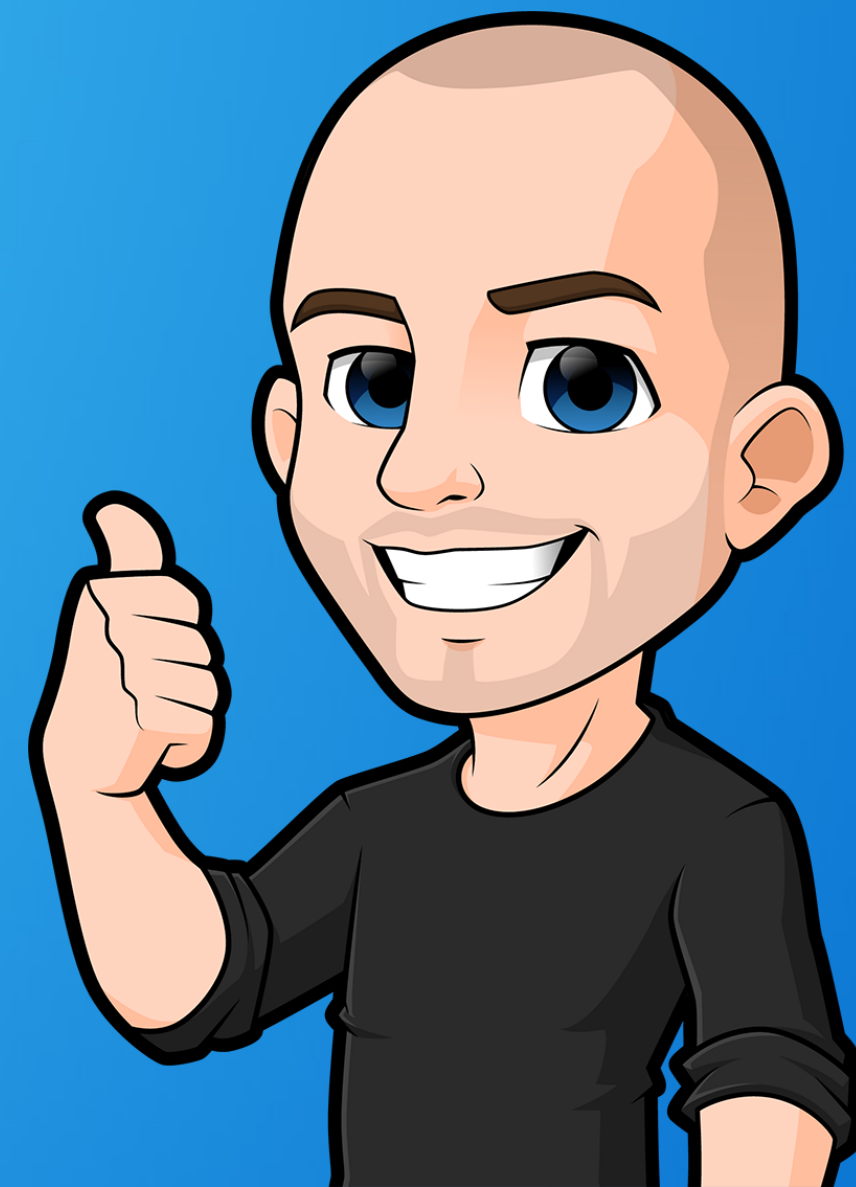
Dat is absoluut geen perfecte manier om welvaart te vergelijken, want je kijkt bijvoorbeeld niet naar:

- Prijzen in een land
- Informele productie
- Veiligheid en gezondheid
- Hoe gelukkig mensen zijn (**welzijn**)

LEERDOELEN

Ik kan laten zien dat ik...

- A. een tabel met indexcijfers kan aflezen en hiermee een nieuwe prijs kan berekenen
- B. een samengesteld gewogen indexcijfer kan berekenen



... staat voor **Centraal Bureau voor de Statistiek**. Dit is een overheidsinstelling die o.a. bijhoudt met hoeveel procent de prijzen elk jaar stijgen. Ze schrijven dit op als **indexcijfers**, dat werkt als volgt:

Prijspeil Doritos

Jaar	Prijs	Indexcijfer
------	-------	-------------

2020	€ 1,90	95
------	--------	----

2021	€ 2,00	100
------	--------	-----

2022	€ 2,10	105
------	--------	-----

2023	€ 2,15	108
------	--------	-----

← Basisjaar

$$\frac{\text{€ 2,10}}{\text{€ 2,00} \times 100}$$

$$\frac{\text{€ 2,15}}{\text{€ 2,00} \times 100}$$



GEMIDDELDEN

Het CBS zoekt van allerlei soorten producten uit hoeveel de prijs is gestegen.

Artikelgroep	Indexcijfer
Wonen & energie	108,5
Eten & drinken	105,8
Kleding	107,6
Tabak	112,7
Vervoer	104,2
Onderwijs	101,3

Wat was de gemiddelde inflatie in dit jaar?

Alle indexcijfers optellen

6

= 106,7



Dit noem je het **samengesteld ongewogen indexcijfer**.

Betekent dit dat elke Nederlander nu precies 6,7% meer geld uit moet geven?

GEWOGEN GEMIDDELDEN

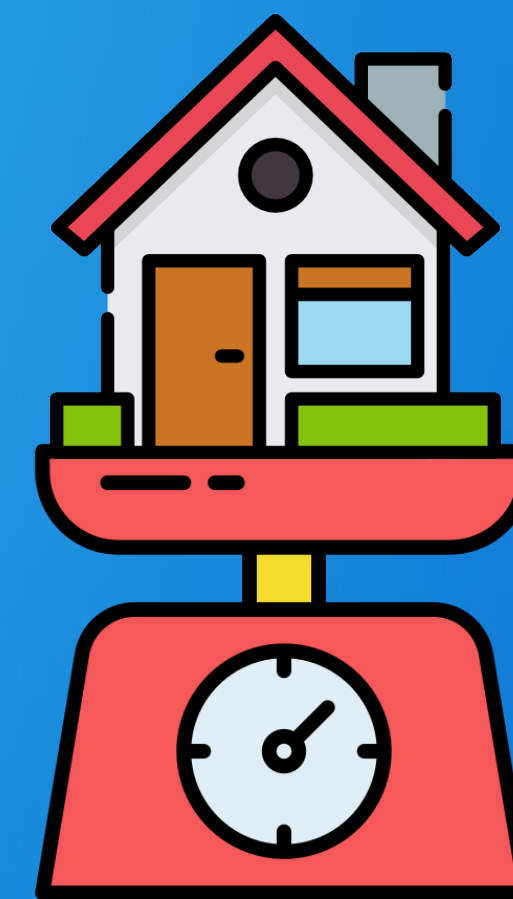
De meeste Nederlanders geven maandelijks veel meer geld uit aan wonen & energie, dan aan tabak of kleding.

We zeggen dat wonen & energie een veel zwaardere **wegingsfactor** heeft.

Artikelgroep	Wegingsfactor	Indexcijfer
Wonen & energie	30	108,5
Eten & drinken	14	105,8
Kleding	7	107,6
Tabak	2	112,7
Vervoer	9	104,2
Onderwijs	1	101,3

Wat was de gemiddelde inflatie in dit jaar?

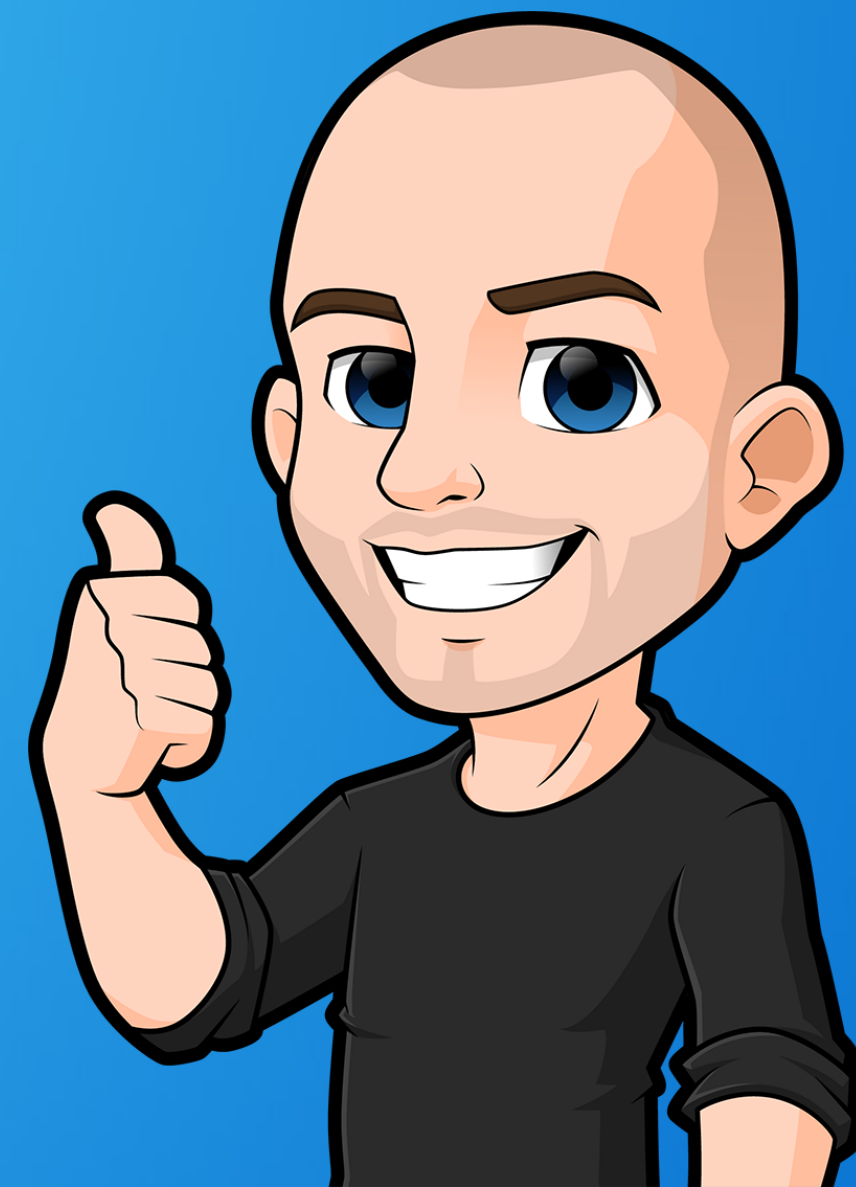
(Alle indexcijfers x hun wegingsfactor) bij elkaar optellen
Het totaal van alle wegingsfactoren



LEERDOELEN

Ik kan laten zien dat ik...

- A. kan uitleggen hoe inflatie onze koopkracht kan veranderen
- B. meerdere oorzaken kan noemen van hoe inflatie ontstaat
- C. een verandering van het reële inkomen kan berekenen, aan de hand van het nominale inkomen en de inflatie



INFLATIE

... is een duur woord voor stijging van de prijzen.
Andersom kunnen prijzen ook dalen, dat noem je deflatie.



Hoe ontstaat
inflatie eigenlijk?

- Omdat de lonen stijgen (loon-prijsspiraal)
- Omdat de grondstoffen duurder worden
- Omdat de overheid belastingen heeft verhoogd



KOOPKRACHT

Wanneer je 3% loonsverhoging krijgt, zeggen we dat jouw **nominale inkomen** met 3% is gestegen.

Als de prijzen in datzelfde jaar met 2% zijn gestegen, ben je er dus eigenlijk maar ($3\% - 2\% =$) 1% écht op vooruit gegaan.

We zeggen dan dat jouw **reële inkomen** (jouw **koopkracht**) met 1% is gestegen.

Wanneer je **prijscompensatie** krijgt, betekent dit dat je inkomen net zoveel stijgt als de inflatie van dat jaar.

Je **koopkracht** blijft dan dus gelijk.

